

Miłosz Mółka SJ
Akademia Ignatianum w Krakowie

**Sprawozdanie z międzynarodowej
konferencji naukowej:**

***Praca wsparciem w osiągnięciu dojrzałości ludzkiej
i religijnej (Work as a Support
in Achieving Human and Religious Maturity),***

Kraków, 9–10.04.2015

W dniach 9–10 kwietnia 2015 roku odbyła się w Krakowie Międzynarodowa Konferencja Naukowa pod tytułem: *Praca wsparciem w osiągnięciu dojrzałości ludzkiej i religijnej*. Organizatorami konferencji były Katedra Pedagogiki Ogólnej i Teorii Wychowania, Katedra Kulturowych i Chrześcijańskich Podstaw Edukacji oraz Katedra Historii Oświaty i Wychowania Akademii Ignatianum w Krakowie, a także Związek Męskiej Młodzieży Przemysłowej i Rzemieślniczej w Krakowie oraz Instytut Nauk Historycznych przy Grekokatolickim Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Preszowskiego w Preszowie na Słowacji. Patronat naukowy nad konferencją objął Komitet Nauk Pedagogicznych PAN. Patronatem honorowym natomiast konferencję objęli: kardynał Stanisław Dziwisz – arcybiskup metropolita krakowski; Marek Sowa – marszałek województwa małopolskiego; Jakub Kołacz SJ – przełożony Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie; prof. zw. dr hab. inż. Antoni Tajduś – przewodniczący Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów; prof. zw. dr hab. inż. Tadeusz Słomka – rektor Akademii Górniczo-Hutniczej im. Sta-

SPI Vol. 19, 2016/1
ISSN 2450-5358
e-ISSN 2450-5366

Reports from the conferences

Sprawozdania z konferencji

niśława Staszica w Krakowie; prof. dr hab. Józef Bremer SJ – rektor Akademii Ignatianum w Krakowie; Artur K. Wardęga SJ – dyrektor Instytutu Matteo Ricciego w Makao (Chiny); Adolf Weltschek – dyrektor Teatru Groteska w Krakowie; Wiesław Nowak – prezes firmy Novmar; Janusz Paluch – dyrektor Śródmiejskiego Ośrodka Kultury w Krakowie; Dariusz Piórkowski SJ – dyrektor Wydawnictwa WAM w Krakowie oraz Mariusz Han SJ – dyrektor portalu Deon.pl.

Skład Komitetu Naukowego konferencji tworzyli wybitni przedstawiciele nauki z różnych ośrodków naukowych w Polsce: dr hab. Krystyna Ablewicz, prof. UJ; prof. zw. dr hab. Tadeusz Aleksander; prof. zw. dr hab. Krystyna Chałas; ks. bp dr hab. Antoni Długosz, prof. AIK; ks. prof. zw. dr hab. Stanisław Dziekoński; prof. zw. dr hab. Ludwik Grzebień SJ; prof. dr Marek Inglot SJ, dr hab. Mirosław Kowalski, prof. UZ; dr hab. Barbara Kromolicka, prof. US; prof. zw. dr hab. Władysław Kubik SJ; ks. prof. zw. dr hab. Janusz Mastalski; ks. prof. zw. dr hab. Marian Nowak; prof. zw. dr hab. Irena Popiołek-Rodzińska; dr hab. Mariusz Sztuka; prof. zw. dr hab. Bogusław Śliwerski; prof. zw. dr hab. Andrzej Michał de Tchorzewski; dr hab. Bogusław Żurkowski, prof. UJ.

Inicjatywa zorganizowania konferencji została powzięta z myślą o upamiętnieniu Mieczysława Kuznowicza SJ (1874–1945) z okazji 70. rocznicy śmierci tego wielkiego patrioty, wybitnego zakonnika, a także inspirującego wychowawcy, który swoją postawą i autorytetem oddziaływał na kształtowanie charakteru młodzieży w pierwszej połowie XX wieku. Ksiądz Mieczysław Kuznowicz pracując na rzecz młodzieży i z młodzieżą sukcesywnie wdrażał koncepcję wychowawczą. Odwoływał się przy tym do tradycji szkolnictwa jezuickiego, bazującego na fundamencie antropologii chrześcijańskiej. Odwołując się do tej koncepcji kładł nacisk na wszechstronny i integralny rozwój swoich wychowanków. Efektem takiego podejścia było wypracowanie zintegrowanego modelu wychowania, uwzględniającego wszystkie możliwe formy aktywności młodego człowieka. Wśród nich istotne znaczenie odgrywa życie religijne inspirowane duchowością ignacjańską, życie kulturalne i sportowe, a także przygotowanie do zawodu i wykonywania pracy. Trwałym śladem po księdzu Mieczysławie Kuznowiczu jest założony przez niego Związek Męskiej Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej, który w oparciu o nakreślone wartości poprzez swoją działalność do dziś urzeczywistnia jego wizję wychowania.

Konferencję w imieniu organizatorów otworzył prof. zw. dr hab. Andrzej Michał de Tchorzewski. Zauważył, że przygotowanie zawodowe w koncepcji pedagogicznej księdza Mieczysława Kuznowicza nierozzerwalnie wiąże się z formacją postawy każdego młodego człowieka wobec pracy, dzięki której jest on zdolny przemieniać i udoskonalić świat rzeczy, środowisko swojego życia, a nade wszystko kształtować i doskonalić samego siebie, odkrywać własną tożsamość i godność jako osoby. Profesor podkreślił też, że w istocie, zdaniem tego jezuitę, solidne i rzetelne podchodzenie do pracy miało być pomostem do osiągnięcia wysokiego poziomu dojrzałości. Wyjaśnił również, że odpowiadając na ten postulat postanowiono, aby podczas konferencji podjąć refleksję właśnie nad znaczeniem pracy w procesach kształtowania tożsamości osoby. Tym samym podjęta podczas konferencji tematyka miała na celu zwrócenie uwagi na problematykę pracy nie tylko w kategoriach produkcji, ale w kategoriach dobra człowieka, rozpatrywanego jako wartość kulturowa, antropologiczna czy wychowawcza.

Po uroczystym powitaniu gości i wprowadzeniu uczestników w tematykę konferencji, głos zabrał prof. zw. dr hab. inż. Antoni Tajduś, który w interesujący i kompetentny sposób podzielił się z zebranymi swoimi przemyśleniami, między innymi w kontekście aktualności i zasadności pracy. Większość z przedstawionych refleksji została ubogacona szeregiem anegdot, popartych osobistym doświadczeniem, co wzbudziło duże zainteresowanie wśród słuchaczy. Następnie, w imieniu władz uczelni przemawiała prorektor ds. Nauki i Programów Kształcenia dr hab. Bożena Sieradzka-Baziur, prof. AIK, oraz prodziekan ds. Studenckich Wydziału Pedagogicznego dr Anna Królikowska. Bezpośrednio po tych wystąpieniach rozpoczęła się pierwsza sesja plenarna. Referat wprowadzający w tematykę konferencji wygłosił przewodniczący konferencji dr Janusz Mółka SJ. Przedstawił główne założenia dotyczące edukacji młodzieży przez pracę w myśli i działalności społeczno-wychowawczej Mieczysława Kuznowicza. W drugim wystąpieniu tej sesji prof. zw. dr hab. Tadeusz Aleksander ukazał problematykę pracy w systemach wychowawczych XX wieku. Zaznaczył, że współcześnie fenomen pracy oraz możliwość i sposób wykorzystania jej walorów dydaktycznych i wychowawczych do intensyfikacji procesu nauczania i wychowania są nadal przedmiotem wielu eksperymentów edukacyjnych we współczesnych systemach oświatowych.

Po krótkiej przerwie rozpoczęły się obrady w czterech sekcjach. Sekcja pierwsza skupiała się wokół tematu „Praca i tożsamość osoby w wymiarze naturalnym i religijnym” i była moderowana przez dr hab. Beatę Marię Nowak, prof. Pedagogium. W tym obszarze poszukiwano odpowiedzi na pytania: jaką rolę i w jakim zakresie praca może (powinna) spełniać w różnorodnych przestrzeniach edukacyjnych, na ile są podejmowane działania zmierzające do wychowywania przez pracę i do pracy oraz w jakim zakresie każdy młody człowiek, a także każdy z nas, staje się dojrzałym dorosłym poprzez pracę? Nie bez znaczenia było również spojrzenie na związek, jaki występuje między pracą a autorealizacją oraz na ile są realizowane postulaty dotyczące miejsca i ważności pracy w procesie resocjalizacji oraz readaptacji społecznej. Ważna była także refleksja nad etosem pracy człowieka XXI wieku.

Obrady drugiej sekcji, którą poprowadziła dr hab. Renata Jasnos, dotyczyły „Wielokulturowego wymiaru pracy”. W tej sekcji podjęto wymianę poglądów odnoszących się do filozofii pracy oraz kultury i antropologii, które znajdują się u podstaw wartości ludzkiej pracy. Zajęto się problematyką dyscypliny naukowej o nazwie pedagogika pracy, jak również próbowano określić rolę różnorodnych środowisk wychowawczych w odkrywaniu znaczenia pracy w procesach edukacyjno-wychowawczych dzieci i młodzieży.

Sekcja trzecia dotyczyła „Udziału instytucji w aktywizowaniu obywateli”. Prowadzenie tej sekcji powierzono prof. zw. dr hab. Irenie Popiołek-Rodzińskiej, która ukierunkowała debatę wokół perspektywy społeczeństwa obywatelskiego. Pojawiły się pytania o związki rynku edukacyjnego z rynkiem pracy oraz o związki ekonomii i etyki. Nie zabrakło także poszukiwań odpowiedzi na pytania: co robić w godzinach poza pracą, jak organizować czas wolny, jak z niego twórczo korzystać, w jakim zakresie i w jakich dziedzinach podjąć się zajęć rekreacyjnych oraz aktywności na rzecz dobra wspólnego i społecznego.

W sekcji czwartej „Brak pracy – zagrożeniem rozwoju osoby” odniesiono się do trudnych kwestii dotyczących między innymi przyczyn i konsekwencji problemów związanych z bezrobociem, emigracją czy też oceną i analizą traktowania pracy jako swoistego rodzaju przywileju lub przejawu egoizmu i przesadnego indywidualizmu. Tę sekcję poprowadził prof. zw. dr hab. Zbigniew Marek SJ.

Po zakończeniu obrad w sekcjach rozpoczęła się druga sesja plenarna. Uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać bogatych i zróżnicowanych tematycznie referatów prelegentów cieszących się autorytetem zarówno w Polsce, jak i za granicą. Sesję rozpoczął ks. dr hab. Bogusław Milerski, prof. ChAT, tematem: „Praca w tradycji protestanckiej”. Następnie ks. prof. zw. dr hab. Henryk Skorowski przedstawił temat: „Praca w nauczaniu społecznym Kościoła”. Prof. dr Keith Morrison, reprezentujący Uniwersytet Nauki i Technologii w Makau, przygotował z kolei referat pod tytułem „The Colonization of Lifeworlds of Education by Work: Restoration and Recoupling of Lifeworld and System in the Inner Self”. Kolejnymi prelegentami byli prof. zw. dr hab. Tadeusz Borkowski i dr Murat Çolak, którzy wspólnie zaprezentowali wyniki z badań nad projektem zatytułowanym: „The Impact of Work Culture Differences on Work Behaviors: A Study of Turkey and Poland”. Wszystkie prelekcje zostały przyjęte z dużym zainteresowaniem, co widać było w rozmaitych pytaniach zadawanych przez obecnych słuchaczy.

Zwieńczeniem pierwszego dnia konferencji był występ zatytułowany „Przez sztukę i dla sztuki, czyli artystyczny przegląd muzyczno-teatralnych zdolności wychowanków Bursy Szkół Średnich Związku Męskiej Młodzieży Przemysłowej i Rzemieślniczej w Krakowie”, który miał miejsce w krakowskim teatrze Groteska. Nie zabrakło teatralnych kreacji, ambitnych muzycznych aranżacji oraz dawki dobrego humoru, który dzięki kreatywności występującej młodzieży nie raz fascynował licznie zgromadzonych widzów: uczestników konferencji oraz rodziców wychowanków bursy, dyrekcję i pracowników ZMMPiR, a także lokalnych przedstawicieli oświaty. Występ połączony był z organizacją konferencji.

Dzień drugi konferencji rozpoczął się od uroczystej eucharystii w Bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie. Po jej zakończeniu, w murach Akademii Ignatianum w Krakowie wznowiono obrady w wyszczególnionych czterech sekcjach tematycznych. W tym dniu sekcję pierwszą poprowadził dr hab. Mariusz Sztuka, sekcję drugą dr hab. Krystyna Ablewicz, prof. UJ, sekcję trzecią s. dr hab. Anna Walulik CSFN, prof. AIK, a sekcję czwartą dr hab. Bożena Sieradzka-Baziur, prof. AIK. Wszyscy prowadzący zadbali o to, aby odbywające się równoległe sesje plenarne przebiegły na wysokim poziomie merytorycznym, w atmosferze charakteryzującej rzetelną

debatę naukową oraz sprzyjającej swobodnej wymianie poglądów i doświadczeń.

Jak się okazało, najbardziej wyczekiwany punkt programu drugiego dnia konferencji była plenarna dyskusja panelowa zatytułowana „Praca i integralny rozwój człowieka”, którą poprowadził prof. zw. dr hab. Zbigniew Marek SJ. W dyskusji udział wzięli: dr hab. Krystyna Ablewicz, prof. UJ; dr hab. Barbara Baraniak, prof. UKSW; dr hab. Maria Loyola Opiela z KUL; dr hab. Danuta Wosik-Kawała z UMCS oraz dr Janusz Krysztofik reprezentujący Instytut Zarządzania Wiedzą w Krakowie. Każdy z zaproszonych do debaty gości zobowiązany był do udzielania odpowiedzi na dwa pytania: co to znaczy, że praca jest zadaniem rozwojowym człowieka oraz jakie relacje zachodzą między edukacją i pracą? Na podstawie własnych zainteresowań naukowych z grona dyskutantów padały bardzo przemyślane i wnikliwe wypowiedzi. Rozpoczynająca dyskusję s. dr hab. Maria Loyola Opiela podkreśliła znaczenie pracy w kontekście zadań rozwojowych warunkujących integralny rozwój dziecka. Tę wypowiedź ubogacił szereg praktycznych dygresji odnoszących się do aktywności zawodowej prelegentki, co wzbudziło wyjątkową uwagę wśród słuchaczy. Z nie mniejszą uwagą wysłuchano rozbudowanej wypowiedzi dr hab. Krystyny Ablewicz, prof. UJ, która pośród wielu pedagogicznych walorów pracy odniosła się także do zagrożeń związanych z alienacją przez pracę. Godne uwagi były również pozostałe głosy w dyskusji. Dr hab. Barbara Baraniak, prof. UKSW, wskazała na bardzo wieloaspektowe ujęcie pracy i podkreśliła jej rolę nie tylko w kontekście, jakim definiują ją pedagogowie pracy. Konkluzją tej wypowiedzi było wyakcentowanie roli współczesnego wychowania, które – jej zdaniem – powinno zmierzać nie tylko w kierunku wychowania przez pracę i do pracy, ale również i w pracy. Interesująco, wchodząc w dialog z zebranymi wśród uczestników konferencji studentami, swój punkt widzenia przedstawiła dr hab. Danuta Wosik-Kawała. Podkreśliła ona rolę wyboru studiów dla przyszłej pracy zawodowej, a następnie szeroko omówiła ten aspekt w odniesieniu do aktualnej rzeczywistości edukacyjnej. Nie zabrakło przy tym krótkiego sprawozdania na temat wartości pracy dla gimnazjalistów w świetle prowadzonych przez nią badań. Dyskusję zamykał dr Janusz Krysztofik, który skupił się na przedstawieniu charakterystyki pracy intelektualnej, tak bliskiej obecnym pośród wszystkich słucha-

czy – zarówno przedstawicielom nauki, jak i osobom dopiero stawiającym pierwsze kroki na gruncie naukowym. Po dyskusji w auli imienia ks. Grzegorza Piramowicza SJ przysłuchują cy się uczestnicy zadawali pytania, które nie pozostały bez wyczerpującej odpowiedzi ze strony członków panelu. Ostatnim punktem było podsumowanie obrad przedstawione przez przewodniczącego konferencji. Dr Janusz Mółka SJ podziękował między innymi wszystkim uczestnikom za uczestnictwo i wygłoszone referaty. Wyraził jednocześnie podziękowanie za kompetentne i rzeczowe wystąpienia oraz życzenie, że podjęta problematyka zainspiruje do dalszej refleksji i poszukiwań, zarówno pedagogów, jak również tych, którzy są otwarci na nowe wezwania, w tym również na edukację przez pracę, edukację do pracy i edukację w pracy.

Reasumując, do udziału w konferencji zgłosiło się 105 prelegentów. Reprezentowanych było 46 instytucji z 30 miejscowości w kraju i zagranicą. Byli obecni przedstawiciele różnych środowisk akademickich, ośrodków edukacyjnych, instytucji społecznych oraz przedsiębiorcy. Uczestniczyli również studenci i doktoranci, a także niezgłoszeni wcześniej goście. Obecność szerokiego grona uczestników konferencji, reprezentujących liczne i rozmaite instytucje, potwierdziła duże zainteresowanie jej tematyką. Biorąc pod uwagę wielość teoretycznych perspektyw, z których starano się patrzeć na zagadnienie pracy we współczesnym społeczeństwie, podjęta problematyka nie ograniczyła się do aspektów interesujących tylko pedagogów, ale mogła zainspirować również reprezentantów innych dziedzin i dyscyplin naukowych.

Organizatorzy żywią nadzieję, że dzięki podjętej inicjatywie udało się niejako w nowym wymiarze ukazać problematykę pracy, która dla ks. Mieczysława Kuznowicza stanowiła ważny element procesu wychowawczego zmierzającego do integralnego rozwoju człowieka oraz kształtowania społeczeństwa obywatelskiego. Wydaje się, że ten oraz pozostałe cele konferencji zostały pomyślnie zrealizowane. Dlatego też w imieniu organizatorów, przywołując łacińską sentencję *Talem habebis fructum – qualis fuerit labor*, pragnę wyrazić słowa wdzięczności dla wszystkich tych, którzy poprzez swoją intensywną pracę przyczynili się do zorganizowania tego przedsięwzięcia, jednocześnie licząc na to, że jego owoce pozostawią użyteczny i trwały ślad nie tylko w polskiej, ale także zagranicznej myśli pedagogicznej.

